

HRVATSKI SABOR

2571

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI OD NEIONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Prolašavam Zakon o zaštiti od neionizirajućeg zračenja, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 9. srpnja 2010. godine.

Klasa: 011-01/10-01/70

Urbroj: 71-05-03/1-10-2

Zagreb, 14. srpnja 2010.

Predsjednik
Republike Hrvatske
prof. dr. sc. Ivo Josipović, v. r.

ZAKON

O ZAŠTITI OD NEIONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje zaštita od neionizirajućeg zračenja u svrhu smanjivanja opasnosti za zdravlje osoba koje rukuju izvorima neionizirajućeg zračenja i osoba koje su izložene neionizirajućem zračenju.

Članak 2.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

- *neionizirajuće zračenje* jesu elektromagnetska polja i elektromagnetski valovi frekvencije niže od 3.000.000 GHz ili ultrazvuk frekvencije niže od 500 MHz koji u međudjelovanju s tvarima ne stvaraju ione,
- *elektromagnetski val* jesu titraji međusobno povezanih električnog i magnetskog polja koji se šire prostorom,
- *frekvencija* jest broj titraja u jednoj sekundi, a izražava se jedinicom herc (Hz),
- *ultrazvuk* jest zvuk čija je frekvencija viša od granice čujnosti ljudskog uha, tj. zvuk frekvencije iznad 20 kHz,

- *kavitacija* jest stvaranje pojačano oscilirajućih mjehurića plina u tekućinama i tkivima unosenjem mehaničke energije vanjskim izvorima,
- *optičko zračenje* jesu elektromagnetski valovi frekvencije od 300 GHz do 3.000.000 GHz,
- *koherencija* jest svojstvo elektromagnetskog vala da između dviju točaka u prostoru i vremenu postoji odnos konstantne faze titranja,
- *koherentno elektromagnetsko zračenje* jest zračenje kod kojeg je u smjeru širenja održana koherencija na duljini većoj od 1 mm,
- *izvor neionizirajućeg zračenja* jest svaki uređaj koji proizvodi jednu ili više vrsta neionizirajućeg zračenja,
- *laser* jest izvor neionizirajućeg zračenja koji odašilje usmjereno koherentno elektromagnetsko zračenje u idealnim uvjetima na jednoj frekvenciji, a stvarno u uskom pojasu frekvencija u optičkom području,
- *promet izvora neionizirajućeg zračenja* jest: proizvodnja, nabava, prodaja, prijenos, prijevoz, provoz, prerada, uvoz, iznajmljivanje, nasljeđivanje, ustupanje i održavanje,
- *temeljni zahtjevi* za uređaje koji proizvode neionizirajuće zračenje jesu sigurnost, točnost, izdržljivost, utjecaj na okoliš, kontrola količine zračenja koje proizvode, odgovarajuće oznake značajki uređaja, pripadajuća dokumentacija te upute za uporabu,
- *rukovatelj* jest osoba koja radi, rukuje ili je odgovorna za uporabu izvora neionizirajućeg zračenja,
- *ovlaštena pravna osoba* jest pravna osoba koju je ministar nadležan za zdravstvo rješenjem ovlastio za obavljanje stručnih poslova zaštite od neionizirajućeg zračenja.

Članak 3.

Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na neionizirajuće zračenje podrijetlom iz svemira ili na prirodne izvore neionizirajućeg zračenja.

II. NAČELA ZAŠTITE OD NEIONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Članak 4.

Zaštita od neionizirajućeg zračenja provodi se na načelima predostrožnosti i ograničenja izlaganja neionizirajućem zračenju.

Članak 5.

Načelo predostrožnosti provodi se primjenom mjera zaštite kojima se sprečavaju ili smanjuju štetni učinci za život i zdravlje osoba koje obavljaju djelatnost s izvorima neionizirajućeg zračenja i osoba koje su izložene neionizirajućem zračenju.

Članak 6.

Načelo ograničenja izlaganja neionizirajućem zračenju ostvaruje se utvrđivanjem gornje granice dopuštene izloženosti ljudi neionizirajućem zračenju i primjenom granica za najveću razinu neionizirajućeg zračenja koju smije emitirati izvor neionizirajućeg zračenja.

Granice zračenja utvrđene na temelju ovoga Zakona ne primjenjuju se na medicinsko izlaganje neionizirajućem zračenju u svrhu dijagnostike i terapije koje je klinički opravdano.

III. MJERE ZAŠTITE OD NEIONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Članak 7.

Mjere zaštite od neionizirajućeg zračenja jesu:

1. propisivanje graničnih razina i kontrola izloženosti ljudi neionizirajućem zračenju,
2. proračun i procjena razina zračenja u okolišu izvora neionizirajućeg zračenja,
3. mjerenje razine zračenja u okolišu izvora neionizirajućeg zračenja,
4. vremensko ograničavanje izloženosti ljudi neionizirajućem zračenju,
5. označivanje izvora neionizirajućeg zračenja i prostora u kojima su smješteni,
6. uporaba zaštitne opreme pri radu s izvorima neionizirajućeg zračenja ili radu u prostorima s neionizirajućim zračenjem,
7. određivanje uvjeta za smještaj, nabavu i uporabu izvora neionizirajućeg zračenja,
8. obrazovanje i stručno usavršavanje rukovatelja vezano uz zaštitu od neionizirajućeg zračenja,
9. utvrđivanje i praćenje zdravlja osoba koje su na radnim mjestima izložene neionizirajućem zračenju,
10. osobna i uzajamna zaštita ljudi od izlaganja neionizirajućem zračenju,
11. osiguranje stručnih radnika, tehničkih, financijskih i drugih uvjeta za provedbu mjera zaštite od neionizirajućeg zračenja,
12. vođenje evidencije o izvorima neionizirajućeg zračenja i o izloženosti rukovatelja izvorima neionizirajućeg zračenja,
13. nadzor nad izvorima neionizirajućeg zračenja i nad primjenom mjera zaštite.

Članak 8.

Izvori elektromagnetskih polja ili uređaji, postrojenja i građevine koji sadrže izvore elektromagnetskih polja smiju se upotrebljavati i stavljati u promet samo ako ispunjavaju temeljne zahtjeve sukladno njihovoj namjeni i u uvjetima primjene ne zrače i ne izlažu ljude zračenju iznad graničnih razina propisanih za elektromagnetska polja.

Temeljne zahtjeve za izvore, uređaje, postrojenja i građevine koje sadrže izvore elektromagnetskih polja iz stavka 1. ovoga članka te granične razine tih polja, postupke njihova provjeravanja i uvjete za dobivanje ovlasti za obavljanje tih postupaka propisat će pravilnikom, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministra nadležnog za elektroničke komunikacije, ministar nadležan za zdravstvo.

Članak 9.

Izvori nekoherentnog ili koherentnog optičkog zračenja (laseri) smiju se upotrebljavati i stavljati u promet samo ako ispunjavaju temeljne zahtjeve sukladno njihovoj namjeni i u uvjetima primjene ne zrače i ne izlažu ljude zračenju iznad graničnih razina propisanih za optička zračenja.

Temeljne zahtjeve za izvore optičkog zračenja iz stavka 1. ovoga članka te granične razine optičkog zračenja, postupke njihova provjeravanja i uvjete za dobivanje ovlasti za obavljanje tih postupaka propisat će pravilnikom ministar nadležan za zdravstvo.

Članak 10.

Uređaji koji proizvode ultrazvuk smiju se upotrebljavati samo ako ne uzrokuju kavitaciju u tkivima ili zagrijavanje bilo kojeg tkiva na temperaturu višu od 38,5°C i ako ispunjavaju uvjete utvrđene propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.

U svrhu medicinske dijagnostike ili terapije mogu se upotrebljavati ultrazvučni uređaji koji mogu zagrijati pojedino tkivo bolesnika i do viših temperatura i izazivati kavitaciju u tkivima ako je to klinički opravdano i ako je načinjen proračun, odnosno procjena razina zračenja u tkivima bolesnika.

Temeljne zahtjeve kojima moraju udovoljiti uređaji koji proizvode ultrazvuk, postupke njihova provjeravanja i uvjete za dobivanje ovlasti za obavljanje tih postupaka propisat će pravilnikom ministar nadležan za zdravstvo.

IV. STRUČNI UVJETI ZA RUKOVATELJE

Članak 11.

Za poslove s izvorima neionizirajućeg zračenja za čije je obavljanje potrebno odobrenje ministra nadležnog za zdravstvo rukovatelji moraju imati posebno stručno obrazovanje za sigurnu uporabu izvora neionizirajućeg zračenja i primjenu mjera zaštite od neionizirajućeg zračenja.

Članak 12.

Posebno stručno obrazovanje iz članka 11. ovoga Zakona rukovatelji moraju periodično obnavljati.

Posebno stručno obrazovanje iz članka 11. ovoga Zakona i provjeru znanja organiziraju i provode pravne osobe koje udovoljavaju uvjetima propisanim pravilnikom koji donosi ministar nadležan za zdravstvo.

Uvjete, program, rokove, način i troškove stjecanja posebnog stručnog obrazovanja iz stavka 1. ovoga članka te obnove znanja o primjeni mjera zaštite od neionizirajućeg zračenja propisat će pravilnikom ministar nadležan za zdravstvo.

V. ZDRAVSTVENI UVJETI ZA RUKOVATELJE KOJI SU IZLOŽENI NEIONIZIRAJUĆEM ZRAČENJU

Članak 13.

Rukovatelji koji obavljaju poslove s izvorima neionizirajućeg zračenja i pritom mogu biti izloženi zračenju iznad granica propisanih pravilnikom iz članka 8. stavka 2. i članka 9. stavka 2. ovoga Zakona moraju udovoljavati posebnim zdravstvenim uvjetima.

Zdravstvena sposobnost za obavljanje poslova s izvorima neionizirajućeg zračenja iz stavka 1. ovoga članka mora se provjeravati za učenike i studente prije početka školovanja za rad s izvorima neionizirajućeg zračenja i za rukovatelje prije početka i tijekom rada s izvorima neionizirajućeg zračenja.

Zdravstvene uvjete kojima moraju udovoljavati osobe iz stavka 1. i 2. ovoga članka, učestalost zdravstvenih pregleda te sadržaj, način i rokove čuvanja podataka o tim pregledima propisat će pravilnikom ministar nadležan za zdravstvo.

Provjeru zdravstvene sposobnosti iz stavka 2. ovoga članka obavljaju zdravstvene ustanove i trgovačka društva koja obavljaju djelatnost medicine rada te specijalisti medicine rada u privatnoj praksi koje ovlašćuje ministar nadležan za zdravstvo.

VI. DOZVOLE

Članak 14.

Izvore elektromagnetskih polja za koje je obvezna dozvola za uporabu i promet, uvjete za izdavanje dozvole, rokove važenja i uvjete za produženje rokova važenja dozvole te troškove izdavanja dozvole utvrdit će pravilnikom, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministra nadležnog za elektroničke komunikacije, ministar nadležan za zdravstvo.

Izvore optičkog zračenja za koje je obvezna dozvola za uporabu i promet, uvjete za izdavanje dozvole, rokove važenja dozvole, uvjete za produženje rokova važenja dozvole te troškove izdavanja dozvole utvrdit će pravilnikom ministar nadležan za zdravstvo.

Članak 15.

Dozvolu iz članka 14. ovoga Zakona daje, odnosno uskraćuje ministar nadležan za zdravstvo rješenjem protiv kojeg nije dopuštena žalba, već se protiv toga rješenja može pokrenuti upravni spor.

Uz zahtjev za izdavanje dozvole iz stavka 1. ovoga članka pravna, odnosno fizička osoba obvezna je priložiti mišljenje ovlaštene pravne osobe o ispunjavanju uvjeta propisanih provedbenim propisima donesenim na temelju odredaba ovoga Zakona.

VII. ODGOVORNOST

Članak 16.

Odgovornost i troškove provedbe mjera zaštite od neionizirajućeg zračenja snosi pravna ili fizička osoba kojoj je dana dozvola za uporabu i stavljanje u promet izvora neionizirajućeg zračenja.

Članak 17.

Pravna, odnosno fizička osoba kojoj je dana dozvola za uporabu i stavljanje u promet izvora neionizirajućeg zračenja obvezna je izloženim osobama osigurati potrebna zaštitna sredstva, provjeru ispravnosti tih sredstava od strane ovlaštene pravne osobe te mjerenje razina neionizirajućeg zračenja u propisanim rokovima.

Pravna, odnosno fizička osoba iz stavka 1. ovoga članka obvezna je provesti ispitivanje izvora neionizirajućeg zračenja te osigurati provedbu posebnog stručnog obrazovanja rukovatelja o primjeni mjera zaštite od neionizirajućeg zračenja te zdravstvene preglede izloženih radnika u rokovima propisanim pravilnikom koji donosi ministar nadležan za zdravstvo.

Članak 18.

Rukovatelji izvorima neionizirajućeg zračenja moraju primjenjivati sve propisane mjere zaštite i samozaštite od neionizirajućeg zračenja i upotrebljavati propisanu zaštitnu opremu, ovisno o vrsti i svojstvima zračenja, te mjestu i načinu uporabe izvora neionizirajućeg zračenja.

VIII. STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OD NEIONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Članak 19.

Stručnim poslovima zaštite od neionizirajućeg zračenja smatraju se:

1. ispitivanja kakvoće izvora neionizirajućeg zračenja u propisanim rokovima,
2. mjerenje razine neionizirajućeg zračenja u prostorima u kojima se upotrebljavaju i u okolišu,
3. davanje mišljenja u postupku utvrđivanja ispunjavanja uvjeta za uporabu izvora neionizirajućeg zračenja,
4. provjera ispravnosti zaštitnih sredstava i opreme,
5. izrada procjena i izvješća o opasnostima i učincima neionizirajućeg zračenja na ljude i okoliš,

6. posebno stručno obrazovanje rukovatelja s izvorima neionizirajućeg zračenja.

Članak 20.

Stručne poslove zaštite od neionizirajućeg zračenja iz članka 19. ovoga Zakona mogu obavljati pravne osobe registrirane za obavljanje te djelatnosti koje imaju ovlaštenje ministra nadležnog za zdravstvo i akreditirane su prema normi HRN EN ISO/IEC 17025.

Uvjete glede prostora, opreme i stručnih radnika koje moraju ispunjavati pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka pravilnikom propisuje ministar nadležan za zdravstvo.

Način provođenja stručnog nadzora nad pravnim osobama iz stavka 1. ovoga članka pravilnikom propisuje ministar nadležan za zdravstvo.

Članak 21.

Ministar daje ovlaštenje pravnim osobama iz članka 20. stavka 1. ovoga Zakona rješenjem, protiv kojeg nije dopuštena žalba, već se protiv toga rješenja može pokrenuti upravni spor.

Troškove utvrđivanja uvjeta iz članka 20. stavka 2. ovoga Zakona snosi podnositelj zahtjeva, a iznos troškova određuje ministar nadležan za zdravstvo.

Članak 22.

Osobe iz članka 20. ovoga Zakona obvezne su u načinu i postupku mjerenja, proračuna i ocjenjivanja te sadržaja nalaza o mjerenju pridržavati se međunarodnih normi (ISO), europskih normi (EN), hrvatskih normi (HRN), kao i odgovarajućih preporuka Europske unije.

Ovlaštenoj pravnoj osobi iz članka 20. stavka 1. ovoga Zakona za koju se stručnim nadzorom utvrdi da ne obavlja stručne poslove u skladu sa stavkom 1. ovoga članka ministar nadležan za zdravstvo oduzet će ovlaštenje.

Članak 23.

Ovlaštenje pravnoj osobi za obavljanje stručnih poslova zaštite od neionizirajućeg zračenja objavljuje se u »Narodnim novinama«.

IX. JAVNOST PODATAKA

Članak 24.

Podaci o provedbi mjera zaštite od neionizirajućeg zračenja, zračenju prirodnih izvora, statističkim obradama izloženosti neionizirajućem zračenju rukovatelja, odnosno drugih osoba te o projektiranju, gradnji i uporabi izvora neionizirajućeg zračenja su javni, osim ako nisu klasificirani sukladno posebnome zakonu.

Na pristup podacima iz stavka 1. ovoga članka primjenjuje se Zakon o pravu na pristup informacijama.

X. SAMOPROCJENA

Članak 25.

U cilju kontinuiranog poboljšanja zaštite od neionizirajućeg zračenja ministar nadležan za zdravstvo mora najmanje svakih pet godina provesti samoprocjenu važećih propisa iz područja zaštite od neionizirajućeg zračenja.

Radi provedbe samoprocjene iz stavka 1. ovoga članka ministar nadležan za zdravstvo može osnovati povjerenstvo sastavljeno od domaćih stručnjaka ili zatražiti međunarodnu reviziju propisa iz područja zaštite od neionizirajućeg zračenja.

Troškovi samoprocjene osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske.

XI. OČEVIDNICI

Članak 26.

Pravne, odnosno fizičke osobe kojima je sukladno ovome Zakonu izdana dozvola za uporabu, odnosno promet izvora neionizirajućeg zračenja, ovlaštene pravne osobe i ministarstvo nadležno za zdravstvo obvezni su voditi očevidnike čiji sadržaj, način vođenja i rokove čuvanja pravilnikom propisuje ministar nadležan za zdravstvo.

XII. UPRAVNI, INSPEKCIJSKI I STRUČNI NADZOR

Članak 27.

Upravni nadzor nad provedbom odredbi ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja ministarstvo nadležno za zdravstvo.

Inspekcijski nadzor nad provedbom odredbi ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja sanitarna inspekcija ministarstva nadležnog za zdravstvo.

Stručni nadzor nad ovlaštenim pravnim osobama koje obavljaju stručne poslove zaštite od neionizirajućeg zračenja obavlja ministarstvo nadležno za zdravstvo.

Članak 28.

Ako tijekom inspekcijskog nadzora ili na temelju izvješća ovlaštene pravne osobe utvrdi povredu ovoga Zakona ili propisa donesenog na temelju ovoga Zakona, sanitarni inspektor ovlašten je:

1. privremeno ili trajno zabraniti djelatnost, uporabu ili promet izvora neionizirajućeg zračenja,
2. zabraniti rad rukovateljima koji ne ispunjavaju propisane stručne uvjete za rad s izvorima neionizirajućeg zračenja,
3. zabraniti rad s izvorima neionizirajućeg zračenja rukovateljima koji ne udovoljavaju propisanim zdravstvenim uvjetima.

Mjere iz stavka 1. ovoga članka sanitarni inspektor naređuje rješenjem.

Žalba, odnosno pokrenuti upravni spor protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa njegovo izvršenje.

Članak 29.

U obavljanju inspekcijskog nadzora sanitarni inspektori ovlašteni su:

1. narediti mjerenje razine neionizirajućeg zračenja pravnim i fizičkim osobama koje upotrebljavaju izvore neionizirajućeg zračenja,
2. narediti poduzimanje propisanih mjera za zaštitu od neionizirajućeg zračenja.

Mjere iz stavka 1. ovoga članka naređuju se rješenjem.

Žalba, odnosno pokrenuti upravni spor protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka ne odgađa njegovo izvršenje.

XIII. KAZNE NE ODREDBE

Članak 30.

Novčanom kaznom u iznosu od 150.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

1. izvore neionizirajućeg zračenja upotrebljava ili stavlja u promet bez dozvole (članak 14. stavak 1. i 2.),
2. izvore neionizirajućih zračenja upotrebljava ili stavlja u promet protivno uvjetima koje je propisao ministar nadležan za zdravstvo (članak 14. stavak 1. i 2.),
3. ne osigura mjerenje razina neionizirajućeg zračenja u propisanim rokovima (članak 17. stavak 1.),
4. ne osigura ispitivanje izvora neionizirajućeg zračenja u propisanim rokovima (članak 17. stavak 2.),
5. ne postupi po rješenju inspektora kojim je naređena provedba kakve radnje ili mjere (članak 28. i 29.).

Novčanom kaznom u iznosu od 30.000,00 do 50.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i fizička osoba te odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Članak 31.

Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

1. na poslovima s izvorima neionizirajućeg zračenja zaposli osobu koja nema propisano posebno stručno obrazovanje ili ga ne uputi na obnavljanje stručnog obrazovanja u propisanom roku (članak 12.),
2. na poslovima s izvorima neionizirajućeg zračenja zaposli osobu koja ne ispunjava propisane zdravstvene uvjete (članak 13.).

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 30.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i fizička osoba te odgovorna osoba u pravnoj osobi.

XIV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

Propise za čije je donošenje ovlašten ovim Zakonom ministar nadležan za zdravstvo donijet će u roku od godinu dana od dana njegova stupanja na snagu.

Radi usklađenja s propisima Europske unije ministar nadležan za zdravstvo može, osim propisa predviđenih pojedinim člancima ovoga Zakona, donijeti i druge provedbene propise, potrebne za provedbu ovoga Zakona.

Članak 33.

Do stupanja na snagu pravilnika iz članka 32. ovoga Zakona, osim odredbi koje su protivne ovome Zakonu, ostaju na snazi:

1. Pravilnik o zaštiti od elektromagnetskih polja (»Narodne novine«, br. 203/03., 15/04. i 41/08.),
2. Pravilnik o temeljnim zahtjevima za uređaje koji proizvode optičko zračenje te uvjetima i mjerama zaštite od optičkog zračenja (»Narodne novine«, br. 204/03. i 91/07.),
3. Naredba o visini i načinu plaćanja troškova ispitivanja sukladnosti za uređaje koji proizvode optičko zračenje ili u sebi imaju ugrađene izvore optičkih zračenja (»Narodne novine«, br. 91/06.),
4. Pravilnik o poslovima, zdravstvenim uvjetima i procjeni rizika od neionizirajućih zračenja (»Narodne novine«, br. 38/08.).

Članak 34.

Pravne i fizičke osobe koje upotrebljavaju ili stavljaju u promet izvore neionizirajućeg zračenja obvezne su uskladiti obavljanje djelatnosti s odredbama ovoga Zakona u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 35.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti od neionizirajućih zračenja («Narodne novine«, br. 105/99.).

Članak 36.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 542-02/10-01/01

Zagreb, 9. srpnja 2010.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik
Hrvatskoga sabora
Luka Bebić, v. r.